

Forslag til Statsbudsjettet 2022

- oppsummering fra Samfunnspolitisk avdeling per 12.10.2021

1. Skatt og avgift
2. Utbytte fra statseide selskaper
3. Eksport
4. Olje og gass
5. Annen næringspolitikk
6. Arbeid
7. Åpenhet

1. Skatt og avgift

Regjeringen foreslår samlede skatteutt på inntekt for personer på 4,8 milliarder kroner påløpt. Dette inkluderer blant annet et jobbfradrag for unge under 30 år. Formuesskatten foreslås kuttet med om lag en halv milliard kroner, inkludert redusert verdsettelse av aksjer og økt verdsettelse av sekundærbolig og fritidsbolig. Miljø- og bilavgifter foreslås økt med totalt 3,7 milliarder kroner. Endringer i merverdiavgiften øker provenyet (statens inntekter) totalt med 919 millioner kroner.

Det innføres avgift på forbrenning av avfall på 192 kroner per tonn CO₂. Dette tilsvarende 25 pst. av det generelle avgiftsnivået på ikke-kvotepålitte utslipp. Provenyet estimeres til 140 millioner. Avgiften har som formål å redusere utslipp av klimagasser og bidra til å redusere miljøskader fra avfall. Denne bransjen kan sende alle sine økte avgiftskostnader til forbrukere av kraft og varme, noe som vil gi økte kostnader til industrien.

Regjeringen foreslår fritak ved forbrenning av farlig avfall og ved fangst og lagring av CO₂ (CCS). Det foreslås at et fritak for kvotepålitte anlegg notifiseres til EFTAs overvåkingsorgan (ESA).

Økte CO₂ avgifter i ikke kvotepålitte industri er estimert til 2 milliarder

“Økt CO₂-avgift i petroleumsvirksomhet anslås å gi et netto merproveny, det vil si etter skatt (78 pst.) og SDØE, på om lag 150 mill. kroner påløpt og 75 mill. kroner bokført. Skatter og avgifter fra petroleumsvirksomheten overføres til Statens pensjonsfond utland og påvirker derfor ikke handlingsrommet for 2022.” Staten tar inn 6.3 mrd. i CO₂-avgifter fra norsk olje- og gassindustri som i hovedsak går til pensjonsfond og ikke gir økt handlingsrom i budsjettene, men er fradragsberettiget på gammel og ny foreslått skatteordning for olja.

Selskapsskatten er uendret i prosent. Skatt på næringsvirksomhet, herunder selskapsskatt, er redusert med om lag 6 mrd. kroner netto i inntekt. Formuesskatten er redusert med om lag 10 mrd. kroner.

Grunnrenteskatten for vannkraft endres (reduseres) for å håndtere samvirkning med selskapsskatten. Bokført til 280 millioner i negativ provenyvirking før økte inntekter fra selskapsskatten tas inn. Samlet sett forblir skatten uendret på 59% i kraftsektoren.

Avgift på vindkraft utformes som en særavgift der inntektene tilfaller staten, men fordeles til vertskommunene. Provenyet forutsetter at avgiften trer i kraft 1. januar 2022. Inntektene fra avgiften bokføres i 2023. Provenyet er estimert til 165 millioner. Ingen omtale av hvor mye av dette som skal fordeles til kommuner/fylker som har vindkraft.

Økt startavskrivning på 10% på industriinvesteringer videreføres. Proveny estimert til 200 millioner kroner. Etter først å ha fjernet de rødgrønnes innføring av startavskrivningen så gjeninnførte regjeringen den i fjor grunnet korona.

Det innføres redusert CO2-avgift på naturgass og LPG til veksthusnæringen med 20 pst. av ordinær avgift. Det tas sikte på å innføre full avgift fra 2026. Næringen har i dag fritak.

2. Utbytte fra statseide selskaper

Regjeringen foreslår å budsjettere med 23,4 milliarder kroner i utbytte fra statens aksjer i selskaper hvor eierskapet forvaltes av Nærings- og fiskeridepartementet i 2022. Det er stor usikkerhet knyttet til utbytter for inneværende år, og oppdaterte anslag kommer i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2022. For de børsnoterte selskapene er ikke anslagene for utbytte i 2022 beregnet, men i tråd med praksis er det kun teknisk lagt inn samme utbytte per aksje som i 2021.

Utbytte for Statnett estimeres til 975 millioner kroner, for Statkraft 7,4 milliarder kroner.

3. Eksport

Den økonomiske utviklingen internasjonalt er bedre enn ventet, og vil gi høyere vekst i norsk fastlandseksport enn lagt til grunn i revidert nasjonalbudsjett. Vareeksporten har allerede tatt seg opp til høyere nivåer enn før pandemien. Eksporten av tjenester fra fastlandet ligger derimot klart lavere enn før pandemien som følge av at det fortsatt er få utenlandske turister i Norge.

Industri Energi har sammen med Norsk Industri, som Velg Norsk Design gitt undernevnte innspill for eksportfremme av design- og ferdigvareindustrien. Disse er ikke ivaretatt.

1. Etablere et eksportkontor for design- og ferdigvareindustrien
2. Opprette et FoU - program for forretningsdrevet innovasjon
3. Etablere et kompetansesenter for designindustrien
4. Øke rammene for investeringstilskudd
5. Sikre norsk innhold i offentlige bygg/innkjøp

Tabell 1 Hovedtall for norsk økonomi. Prosentvis volumendring fra året før, der ikke annet er angitt

	Mrd. kroner ¹			
	2020	2020	2021	2022
Privat konsum	1 496,4	-6,9	4,0	11,1
Offentlig konsum	905,6	1,7	3,9	-0,2
Bruttoinvesteringer i fast kapital	907,0	-3,8	0,9	-0,4
Herav: Oljeutvinning og rørtransport	180,8	-4,1	1,0	-14,4
Bedrifter i Fastlands-Norge	313,6	-6,1	0,9	4,4
Boliger	190,7	-4,0	4,2	4,1
Offentlig forvaltning	216,4	-1,0	-2,5	-0,2
Etterspørsel fra Fastlands-Norge ²	3 122,7	-3,9	3,4	6,0
Eksport	1 110,0	-0,5	5,2	7,1
Herav: Råolje og naturgass	353,0	10,1	3,5	4,8
Varer	637,0	-8,2	6,4	9,9
og tjenester fra fastlandet				

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2020	Saldert budsjett 2021	Forslag 2022	Endring i pst.
936	Klagenemnda for industrielle rettigheter	7 327	8 121	8 150	0,4
2421	Innovasjon Norge	61 832 236	69 475 581	64 033 426	-7,8
2426	Siva SF	215 700	331 663	103 025	-68,9
	<i>Sum kategori 17.20</i>	<i>68 929 227</i>	<i>76 077 149</i>	<i>70 313 458</i>	<i>-7,6</i>
	Markedsadgang og eksport				
940	Internasjonaliseringstiltak	54 329	107 039	12 560	-88,3
941	Eksportstrategirådet			76 850	100,0
2429	Eksportkreditordningen	5 681 333	5 121 382	6 000 000	17,2
2460	Eksportfinansiering Norge	19 956 000	5 006 500	3 126 900	-37,5
	<i>Sum kategori 17.30</i>	<i>25 691 662</i>	<i>10 234 921</i>	<i>9 216 310</i>	<i>-10,0</i>

4. Olje og gass

Statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomhet anslås til 184 milliarder kroner i 2021 og 277 milliarder i 2022.

Investeringene på norsk sokkel i 2021 ventes å bli om lag 180 milliarder kroner, omtrent på samme nivå som i 2020. Til neste år er det anslått en nedgang i investeringer til 157 milliarder kroner. Videre er det ventet at investeringer vil øke gradvis til nærmere nivået i 2021 frem mot 2025. De midlertidige endringene i petroleumsskatten har bidratt til at prosjektaktiviteten i næringen er opprettholdt. Gjennomføringen av disse prosjektene gjør at investeringene, og dermed også etterspørselen etter varer og tjenester fra leverandørindustrien, ikke faller betydelig de neste årene.

Total petroleumproduksjon i 2021 anslås til om lag 228 millioner Sm³ oljeekvivalenter – eller rundt 3,9 millioner fat per dag. For 2022 er det ventet en økning i total produksjon til omtrent 239 millioner Sm³ oljeekvivalenter.

Klimagassutslippene knyttet til petroleumsvirksomheten var på 13,3 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2020. Utslippene forventes å gå ned frem mot 2030 på grunn av en rekke tiltak i næringen utløst av myndighetenes virkemiddelbruk.

Pandemien skapte våren 2020 store likviditets- og finansieringsutfordringer som ga økt usikkerhet om framtiden også for rettighetshavere på norsk sokkel. For å unngå at nye utbyggingsprosjekter på norsk sokkel ble utsatt av selskapene, med tilhørende svikt i markedsmulighetene for leverandørindustrien vedtok Stortinget midlertidige endringer i petroleumsskatten, jf. Prop. 113 L (2019–2020) og Innst. 351 L (2019–2020). Disse endringene har bidratt til at arbeidet med utbyggingsprosjekter har blitt videreført.

Finansdepartementet sendte 3. september 2021 et forslag på høring om å legge om særskatten til en kontantstrømskatt fra inntektsåret 2022. Forslaget omfatter kun investeringer som skattlegges etter de ordinære reglene. De midlertidige reglene vil gradvis fases ut i tråd med Stortingets vedtak.

Reduserte utslipp på norsk sokkel; vedtak nr. 684, 12. juni 2020

«Stortinget ber regjeringen sammen med bransjen legge frem en plan for hvordan utslippene fra olje- og gassproduksjonen på norsk sokkel reduseres med 50 pst. innen 2030, sammenlignet 34 Prop. 1 S 2021–2022 Olje- og energidepartementet med 2005, innenfor dagens virkemiddelbruk. Videre må planen ivareta hensynet til kostnadseffektive utslippsreduksjoner, herunder videre elektrifisering av eksisterende felt og lav- og nullutslippsteknologi på nye felt og hensynet til kraftsystemet på fastlandet. Dette arbeidet ferdigstilles i løpet av 2021.»

Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket er Prop. 113 L (2019–2020) Midlertidige endringer i petroleumsskatteloven og Innst. 351 L (2019–2020). Det vises til Meld. St. 36 (2020–2021) Energi til arbeid – langsiktig verdiskaping fra norske energiresurser, kapittel 5.3.2 der anmodningsvedtaket behandles.

I meldingen fremgår det at departementet vil følge opp Stortingets anmodning ved å rapportere på og synliggjøre utslippsutviklingen og utviklingen i selskapenes arbeid med å redusere utslippene fra norsk olje- og gassproduksjon. Departementet vil gi en status for utviklingen i de årlige budsjettproposisjonene, samt gi en bredere gjennomgang hvert tredje år, første gang i 2024. Oppfølgingsplanen er avstemt med bransjen, representert ved Konkraft, gjennom møter både forut for og i etterkant av at meldingen ble lagt fram.

Olje- og energidepartementet anser med denne redegjørelsen og oppfølgingsplanen at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Null- og lågutsleppsløysingar for offshorefartøy i petroleumsproduksjon

Stortinget fatta i samband med handsaminga av Prop. 113 L (2019–2020) og Innst. 351 L (2019–2020) oppmodingsvedtak 683, 12. juni 2020, jf. punkt 5.2 i proposisjonens Del I:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag som sikrer null- og lavutslippsløsninger for offshorefartøy i petroleumsproduksjon.»

I Meld. St. 10 (2020–2021) Grønnere og smartere – morgendagens maritime næring, og Meld. St. 13 (2020–2021) Klimaplan for 2021–2030, varsla regjeringa at dei ville komme tilbake til Stortinget i 2021 med ei plan for korleis dette oppmodingsvedtaket frå Stortinget skulle følgas opp.

Petroleumsnæringa ligg langt framme i å kontrahere skip som bruker utsleppsreducerande teknologi. Fleire operatørselskap har stilt krav om eksempelvis batterihybride skip, landstraum og energieffektivisering ved nye langtidskontraktar. Segmentet står for om lag 23 prosent av dei totale utsleppa frå innanriks sjøfart og fiske, og Klimakur 2030 angav eit utsleppsreduksjonspotensial i perioden 2021–2030 på om lag 100 000 tonn årleg i gjennomsnitt frå forsyningsfartøy og andre spesialfartøy knytte til petroleumsverksemda. Det utgjer ein reduksjon på om lag 1 million tonn CO₂-ekvivalentar i perioden. Næringa har gjennom KonKraft sett seg eit mål om 50 prosent klimagassreduksjon i 2030 samanlikna med 2008 for utslepp frå den maritime delen av petroleumssektoren.

5. Annen næringspolitikk

CO₂-kompensasjon

CO₂-kompensasjonsordningen kan ha problemer i regjeringens budsjettforslag for 2022. Bevilgningen til ordningen har økt fra 543 mill. kroner i 2019, via 1,4 milliarder kroner i 2020 budsjettet og 2,5 milliarder kroner i 2021-budsjettet, til en nøktern økning til 2,8 milliarder i forslaget for 2022. Det er vanskelig å slå fast om dette blir for lite penger i ordningen til å kompensere fullt ut for økningen i kvoteprisen i 2022 i kvotepliktig sektor.

Det er for tidlig med konkrete utslag av EUs store klimapakke “Fit for 55”. Den omtales i budsjettet kun i generelle vendinger.

Karbontollen CBAM og en eventuell innføring av denne omtales ikke i budsjettet.

Statlige virkemidler

Nysnø er hittil tilført 2,4 milliarder kroner i kapital. For å øke selskapets investeringskapasitet foreslår regjeringa å bevilge 900 millioner kroner til selskapet i 2022, hvorav 315 millioner kroner er risikokapital.

Regjeringa prioriterer delvis deltakelse i InvestEU for perioden 2021 til 2027. Under InvestEU samles EUs finansielle instrumenter, og programmet gir betydelige muligheter som

kan komplementere nasjonale ordninger. Det foreslås en bevilgning på 192 millioner kroner til deltakelse i programmet i 2022.

Regjeringen foreslår en samlet ramme på 585,7 millioner kroner til Grønn plattform i 2022. Av disse midlene går 333 millioner kroner til de treårige prosjektene som fikk tilsagn i 2021, og med ytterligere 252,7 millioner kroner legger regjeringen også til rette for en ny utlysningrunde. Formålet med ordningen er å skape samfunnsøkonomisk lønnsomt og bærekraftig næringsliv som bidrar til grønn omstilling.

Regjeringen foreslår å bevilge 25 millioner kroner til økt satsing på Pilot-T (utvikling og testing av nye mobilitetsløsninger og nye forskingssenter for bærekraftig transport.

Regjeringen foreslår å videreføre tilskuddsordningen Klimasats i 2022 med en ramme for nye tilsagn på 200 millioner kroner. Regjeringen er opptatt av å styrke det lokale og regionale klimaarbeidet, og Klimasats støtter prosjekter som bidrar til reduksjon i utslipp av klimagasser og omstilling til lavutslippssamfunnet.

Regjeringen foreslår å videreføre bevilgning til Enova på 3,4 milliarder kroner i 2022.

Regjeringen viderefører støtten til Hurtigbåtordningen til Miljødirektoratet med en ramme på 40 millioner kroner i 2022.

Regjeringen foreslår å styrke Grønn plattform med over 250 mill. kroner i 2022, fordelt på Forskningsrådet, Innovasjon Norge og Siva.

Regjeringen foreslår å bevilge 30 millioner kroner til etablering av et nytt forskingssenter for miljøvennlig energi (FME) innen hydrogen og ammoniakk som skal arbeide med hydrogenproduksjon fra både naturgass og fornybar kraft gjennom elektrolyse. Senteret skal bidra til raskere utvikling av konkurransedyktig teknologi og løsninger for produksjon og bruk av hydrogen og ammoniakk. Senteret skal etableres tidlig i 2022.

Karbonfangst og -lagring

Regjeringen fortsetter finansieringen av Langskip med 3.45 mrd for 2022.

Batteri. Ingen nye signaler annet enn at de forventer at hydrogen og batterier vil trekke opp indeksen for industriinvesteringer.

Sjømatnæringen

For å høste erfaringer med gjeldende kompensasjonsordning for fiskeflåten, vil nedtrappingen av kompensasjonen utsettes. Som følge av økningen i CO2-avgiften vil regjeringen øke kompensasjonen fra 255 til 305 millioner kroner. Regjeringa har vedtatt at kompensasjonsordninga skal deles inn i tre grupper, som vil bestå av kystflåten, havflaten og kystrekeflåten.

Regjeringen foreslår å omprioritere 42 millioner kroner fra avsetningene i Forskningsrådet til satsing på fremtidens havbruk. Satsingen følger opp havbruksstrategien Et hav av

muligheter og skal bidra til kunnskapsgrunnlaget for videre utvikling av havbruksnæringen, blant annet når det gjelder teknologi, fôr, fiskevelferd og effekter på økosystemene.

Helsenæring, legemidler

Regjeringen foreslår 300 millioner kroner til beredskapslagring av forsyningskritiske legemidler i primær- og spesialisthelsetjenesten i 2022. For å trygge forsyningen av legemidler i forbindelse med koronapandemien er det i 2020 og 2021 iverksatt oppbygging av nasjonale beredskapslagre.

Regjeringen foreslår 150 millioner kroner til beredskapslager for smittevernutstyr. Lageret vil kunne supplere helsetjenesten med smittevernutstyr dersom det oppstår behov for dette, men kommer ikke til erstatning for kommunenes og sykehusenes ansvar for å sørge for tilstrekkelig smittevernutstyr i egen tjeneste.

Ingen ting på satsing på helseindustri.

Sirkulærøkonomi

Regjeringen foreslår 30 millioner kroner til å videreføre støtten til omstilling til en grønn, sirkulær økonomi innen blant annet matsvinn, digitalisering, standardisering, miljømerking, samt å legge til rette for ombruk. 20,5 millioner til private aktører

3,65 millioner kroner til Matvett for å styrke arbeidet mot matsvinn.

1,4 millioner kroner til KS for å utarbeide en veileder for kommuner og fylkeskommuner om sirkulær økonomi.

4 millioner kroner til Virke for å heve kompetansen om sirkulær økonomi i handelsnæringen.

4 millioner kroner til Stiftelsen Miljømerking for å styrke og utvide arbeidet med miljømerking.

3,8 millioner kroner til Standard Norge for å styrke standardiseringsarbeidet innenfor sirkulær økonomi og utvikle allmenne standarder innenfor bioøkonomien.

1,25 millioner kroner til Samordningsrådet for digitalisering i bygg-, anlegg- og eiendomssektoren til pilotprosjekt om digitale produktdata for byggevarer.

500.000 kroner til Eyde-klynga for å videreutvikle databasen for materialstrømmer i prosessindustrien.

1,3 millioner kroner til LOOP for arbeid med minimering og sortering av avfall

600.000 kroner til Norsk institutt for luftforskning for arbeid med sirkulær økonomi i det europeiske miljøbyrået EEA.

Statlige virksomheter

5 millioner kroner til Brønnøysundregistret for å administrere et prosjekt som skal kartlegge restråstoff og utvikle en digital markeds plass for bionæringene.

1,5 millioner kroner til Direktoratet for forvaltning og økonomistyring for å administrere en ordning med å få fram nye sirkulære løsninger i samarbeid mellom offentlige oppdragsgivere og den private merknaden. Tilskuddet vil gå direkte til private leverandører.

3 millioner kroner til Forbrukerrådet for å opprette et kontaktpunkt for forbrukermakt i det grønne skiftet, der hensikten er å stimulere til sirkulære forbrukervalg i hverdagen.

6. Arbeid

Den reelle, underliggende veksten i statsbudsjettets utgifter fra 2021 til 2022 anslås til -3,4 pst., som er vesentlig lavere enn anslått vekst fra 2020 til 2021. Reduksjonen skyldes i hovedsak utfasing av pandemirelaterte utgifter fra 2021. Utgiftsområdet *arbeid og sosiale formål* viser en nedgang fra 2021 til 2022. Dette skyldes blant annet redusert bevilgning til arbeidsmarkedstiltak og til NAV.

Avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen (ABE-reformen) videreføres. Den årlige omfordelingen i 2022 settes til 0,5 pst. av alle driftsutgifter som bevilges over statsbudsjettet, dvs. 1,9 milliarder i 2022. For Arbeids- og sosialdepartementet innebærer det at driftsutgifter reduseres med 75,9 mill. kroner.

Skattefradrag for fagforeningskontingent er nominelt uendret.

Arbeidstilsynet: Regjeringen foreslår å opprette et nytt tverretattlig A-krimsent i Troms og Finnmark, dvs. en bevilgning på 42 mill. kroner (fordelt på Arbeidstilsynet (10,8 mill. kroner), Arbeids- og velferdsetaten (6,8 mill. kroner), Skatteetaten (10,8 mill. kroner) og politiet (13,8 mill. kroner)). Arbeidstilsynets bevilgning økes ellers med 5 mill. kroner (3%) til styrket tilsynsoppfølging, herunder til risikobasert oppfølging innen smittevern på arbeidsplasser og oppfølging av utsatte bransjer og virksomheter.

Ptil: Styrking av Petroleumstilsynet på 17 mill. kroner (5%) for oppfølging av alvorlige hendelser i petroleumsnæringen skal gi tilsynet økt kapasitet og kompetanse til oppfølging av næringen, og bidra til mer brukervennlige systemer for informasjons- og kunnskapsdeling til økt læring på tvers av sektoren. Videre foreslås det å opprette en fast ordning for uavhengige granskinger i petroleumsnæringen, lagt til *Statens havarikommisjon*, ved en styrking på 5 mill. kroner. Det tas sikte på å avklare rammene for havarikommisjonens ansvar og myndighet med virkning fra 1. juli 2022.

Pandemi: De midlertidige tiltakene trappes nå ned, for å stimulere til aktivitet, økt sysselsetting og omstilling. Beregningsteknisk legges det opp til et tiltaksnivå på om lag 60 300 plasser, en nedgang på om lag 2 000 plasser sammenlignet med planlagt nivå i 2021. Lettelser i smitteverntiltak i 2021 har ført til at ledigheten har gått markert ned og anslås å falle videre i 2022. Regjeringen foreslår derfor en reduksjon i bevilgningene til arbeidsmarkedstiltak rettet mot arbeidssøkere med 580 mill. kroner for 2022.

Antall mottakere av *dagpenger* forventes å falle, som følge av lavere arbeidsledighet og avvikling av ekstraordinære og midlertidige tiltak i forbindelse med koronapandemien. Parallelt med at etterspørselen etter arbeidskraft har tatt seg opp, og bedriftene rapporterer om økte problemer med å rekruttere arbeidskraft, vil den forlengede maksimalperioden i permitteringsregelverket opphøre ved utgangen av oktober.

Regjeringen foreslår også et *ferietillegg* i 2022 for dagpenger mottatt i 2021, men at ordningen gjøres *mindre omfattende* enn den som ble gjennomført i 2021 ved at den i større grad målrettes mot personer med lange ledighetsperioder.

Omlegging av reglene for reduksjon av uføretrygd mot arbeidsinntekt. Regjeringen legger vekt på å styrke insentivene for mottakere av uføretrygd med mulighet til å utnytte en restinntektsevne, ved at uføre med arbeidsinntekt får beholde en større del av uføretrygden i et lengre inntektsintervall. Fra 1. januar 2022 foreslås det derfor at dagens fribeløp på 0,4 G erstattes av halvert reduksjon opptil 1,2 G.

7. Åpenhet

Åpenhetsloven

Regjeringen foreslår å øke Forbrukertilsynets bevilgning med 10 millioner kroner. Bevilgningen skal benyttes til tilsyn og veiledning med åpenhetsloven.

Åpenhetsloven ble vedtatt av Stortinget i juni 2021, og har som formål å fremme virksomheters respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, og sikre allmennheten tilgang til informasjon. Loven vil gjelde for i underkant av 9000 virksomheter. Veiledning til virksomhetene om lovens plikter vil stå sentralt, særlig i oppstartsfasen.

Det er ikke satt av midler til veiledning til fagbevegelsen og sivilsamfunnet.